

אופציה פלשתינית ואופציה סובייטית

כאשר השליטה הישראלית על גב ההר (ביהודה ושומרון) תאפשר בקרה על תנועות כוחות צבא של המדינה השכנה.

לשם ביצוע תכנית זו יש להמתין לשעת כושר שתבוא עם הסתלקותו של המלך חוסיין. כבר עתה חייבת ישראל להתחיל בפעולות דיפלומטיות חשאיות כדי להכין את הרקע הבינלאומי לכיבוש התכנית, כאשר ברור שוו תוכל להתבצע רק כפי שהסכמה בין שתי המעצמות הגדולות.

הסכמה כזו כמוה מהסכמה לאירופיזציה של המזוה"ת, כלומר חלוקתו של המזוה"ת כולו לאזורי השפעה בין רוסיה לאמריקה. ההנחה היא כי רוסיה תראה בחיוב הקמתה של מדינה פלשתינית בירדן אם זו תיכלל בתחום השפעתה. ודאי שבתמורה תחוק ארה"ב את נוכחותה במדינות המפרץ הפרסי ואף תביא (בהסכם עם רוסיה) לירי שיקומה של לבנון כמדינה פרו-מערבית מובהקת. מבחינה אפקטיבית ייווצר ציר מערבי איתן שיכלול את לבנון, ישראל ומצרים. חשיבותה האסטרטגית של ישראל בעיני האמריקאים תגבר.

לכאורה, עלול ביצועה של תכנית זו להציב בפני ישראל בעיות בטחוניות חמורות, שכן ייווצר הרקע להקמת חזית פרו-סובייטית רחבה שתכלול את עיראק, סוריה וירדן-פלשתיין. ואולם ההנחה היא שמלכתחילה ינוטרל האיום הפוטנציאלי של הציר המזרחי על ידי עצם קיומו של הציר המערבי.

האם יש לתכנית זו סיכוי להתקבל על ידי המעצמות? ובכן, נראה שברמה מעויינת היום בהסדרים בין-לאומיים ארוכי טווח שיאפשרו לה לשקם את כלכלתה, אבל היא לא תסכים להסדר שאין בו כדי להבטיח לה משהו מן האינטרסים שיש לה במזוה"ת. האינטרס המרכזי שלה אינו נפט אלא אינטרס שהוא מבחינת אסטרטגיה של פרינציפ, דהיינו ערובה לכך שלארה"ב לא תהיה נוכחות בלעדית במזוה"ת. האמריקאים מצידם מעוניינים בבטיס עמדתם האסטרטגית באגן המזרחי של הים התיכון, אשר על כן, הקמת ציר מערבי יסייע להם בכך.

ישראל תוכל לקדם יוזמה אסטרטגית זו של שלום, רק באמצעות דיפלומטיה חשאית ולא באמצעות ועידה בין-לאומית. שהרי רק מסגרת כזו מאפשרת דיונים אפקטיביים בהצעות כלת שגרתיות ובעלות אופי רדיקלי. שכנוע המעצמות בדבר היתרונות האסטרטגיים המזומנים להן בגיין הגשמתה של תכנית זו ודאי יסתייע בהצגת האמיתות ההיסטוריות-מוסריות בדבר היותה של ירדן חלק מפלשתיין ואשר על כן הגנה העם הפלשתינאי זוכה להקים מדינה כחלק הארי של הארץ שהוא מכנה פלשתיין, בעוד העם היהודי ממשיך ומכסס שלטונו בארץ ישראל המערבית.

דת, חינוך השקיה או ביו. הם דורשים מדינה ריבונית, והם ימשיכו במלחמתם כל זמן שלא תסופק תאוותם זו.

השאלה המתבקשת לאור האמור לעיל היא אם צריכה ישראל לוותר על השטחים למען הקמת מדינה פלשתינית. התשובה לכך היא לא באל"ף רבתי: גם בעידן של כלי מלחמה מודרניים יש חשיבות רבה לעומק טריטוריאלי. כיבוש שטחים אינו מתבצע באמצעות הפצצות מן האוויר וטילים, אלא באמצעות חיל היבשה. נימוק שני הוא שמדינה פלשתינאית ביו"ש תהיה לא יותר ממובלעת מדינית שאינה יכולה להתקיים לאורך ימים, הן בשל מצבה הגיאופוליטי והן משום שלא תוכל לשאת את עצמה מהבחינה הכלכלית. קיומה של מדינה כזו יהיה מרשם בטוח להמשך הסכסוך במזוה"ת, שהרי מדינה בגודל כזה ודאי תבטי לעצמה שטחי מחיה נרחבים יותר. הוסף לרשימה הנימוקים הללו את העובדה ההיסטורית הכביסית שיהודה ושומרון הם חלק מרכזי של ארץ ישראל, ויש בידך סיבות מספיקות נגד הקמת מדינה פלשתינית בגדה המערבית.

ואולם המצב כפי שהוא כיום אינו יכול להימשך לעד. דינמיקת היחסים הבינלאומיים תיצור להצים להסדר במזוה"ת. מדינת ישראל חייבת לנקוט מדיניות יוזמה לפתרון הבעיה הפלשתינית תוך ניצול הרושיה ההיסטורית שבין וושינגטון למוסקבה.

עיקרה של התכנית שישראל חייבת ליוזם בשיתוף פעולה רוסיאמריקני היא הקמת מדינה פלשתינית במקום שבו קיימת היום ממלכת ירדן, בלי להוציא מכלל אפשרות סיפוח אזורים מסוימים ביו"ש למדינה זו, בעיקר לשם סילוק מכשולות דמוגרפיות. הביסוס ההיסטורי-מוסרי לתכנית זו אינו מוטל בספק, באשר מן המפורסמות הוא שממלכת ירדן הוקמה באופן שרירותי ובניגוד לחוק הבינלאומי על טריטוריה שהיתה חלק מפלשתינה המנדטורית, היא ארץ ישראל.

מבחינה זו, על ישראל להדגיש חוזר והדגש כי הטענה שאין לפלשתינים מולדת היא סילוף היסטוריה. חוסיין מלך ירדן עצמו התבטא יותר מפעם אחת בדבר האחידות האתנית והלאומית שבין הירדנים לפלשתינאים. מבחינה של ישראל, הקמת מדינה פלשתינאית ממזרח לירדן צופנת בחובה את היתרונות האלה:

- מדינה פלשתינית בשטחים נרחבים תהיה בעלת כושר קיום ויש להניח שממילא תקטן סכנת הלחץ שלה על מדינת ישראל.
- ישראל תהיה פטורה מלחצים חיצוניים ופנימיים באשר לעתיד הישובים היהודיים ביהודה ושומרון.
- נהר הירדן יהיה חיץ אסטרטגי אפקטיבי,

לעם הפלשתיני מגיעה מדינה משל עצמו. אבל מדינה זו אסור שתוקם בגדה המערבית. בגדה המזרחית יהיה הרבה יותר טוב גם להם וגם לנו

הישגיו הדיפלומטיים האחרונים של אש"ף מחייבים את ישראל להערכות דיפלומטיות בלתי שגרתיות. לא מדיניות של תגובה עליה לנקוט עתה, אלא מדיניות יוזמה לפתרון כולל של הסכסוך במזרח התיכון. האסטרטגיה המדינית של תכנית זו תכוון לשיתופה המלא של ברה"מ, ולא רק של ארה"ב, בקביעת הסדרי השלום, ותתבסס על ההנחה שיש לראות בערביי השטחים ישות לאומית נפרדת. גם אם מהבחינה ההיסטורית הסכסוך במזוה"ת נבע מהתנגשות בלתי נמנעת בין העולם הערבי לבין העם היהודי שביקש לחדש את עצמאותו בארץ ישראל, הרי לפחות מאז מלחמת ששת הימים נתפסת הבעיה בזירה הבינלאומית כבעיה של העם הפלשתיני שאינו מבקש אלא להגשים את שאיפתו הטבעית למדינה משלו. השאלה אם קיים עם פלשתיני היא שאלה רלוונטית רק ברמה של דיון אקדמי. יתכן כי דיון כזה אמנם יוביל למסקנה כי ישות פלשתינית איננה אלא פיקציה, אבל כאשר דנים בשאלה הפלשתינית במישור המדיני, אין לדיון האקדמי הנזכר כל שייכות לעניין.

במאמר מוסגר אסיף, כי אין זאת אומרת שאמיתות היסטוריות ועקרונות מוסר אינם רלוונטיים לחלוטין במשחך בין האומות, אלא שמידת הרלוונטיות שלהן נקבעת אך ורק בהיותן משמשות תנאי דמסייע לאינטרסים מדיניים פרגמטיים. לכן מתבקשת כאן הקביעה, כי ללא כל קשר לאמת הסטורית זו או אחרת, השלב הנוכחי של הסכסוך הישראלי ערבי הנמשך משנת 1967 מאפיין בדומיננטיות של הנושא הפלשתיני, ומכאן שאין לחשוב על ישוב הסכסוך אלא במונחים של פתרון הבעיה הפלשתינית.

הגישות המבקשות להביא מזוור למצב המדיני הכאוב באמצעות "אוטונומיה" הגדרה עצמית מסוג זה או אחר וכיוצא באלה, אינן לוקחות בחשבון נתון בסיסי חשוב ביותר, והוא שהפלשתינאים לא ישקטו עד שיממשו ריבונות מדינית לעצמם. כל נסיון להציע להם רסיסי ריבונות הריהו נסיון סרק וכמוהו כהריון לחצאין. אין ריבונות למחצה או לרביע, כשם שאין הסכם חלקי יכול להיות פתרון בריקיימא למצב של סכסוך עמוק. לכן, מי שמציע מתן אוטונומיה לפלשתינאים, אך שולל מהם את הזכות להחזיק צבא, כאילו לא הציע מאומה. הפלשתינים אינם מבקשים את הזכות והסמכות לקבוע בענייני